

De første kristne. Supplerende materiale.

Romerriget år 125 e.kr.

De første kristne. Supplerende materiale.

<http://www.kristendom.dk/artikel/404990:Indfoering--Forfoelgelser-af-kristne-gennem-tiderne>

Forfølgelser af kristne gennem tiderne

Henning Nørhøj |

Kristenforfølgelser har været en virkelighed fra oldkirken til i dag. Læs eksempler her

Det begyndte med jødernes forfølger af de første kristne i Jerusalem. Kristendommen bredte sig derpå ud i Romerriget og blev efterhånden den sejrende religion. Inden da led de kristne hårdt under både lokale og af staten iværksatte forfølgelser. Men forfølgelserne styrkede de kristnes sammenhold og moral.

De første forfølgelser – Jerusalem

Fra kristendommens begyndelse var det jøderne, der forfulgte de kristne. Det var det jødiske råd i Jerusalem, der iværksatte en forfølgelse af medlemmer af den første menighed.

Som farisæer deltog Paulus i denne forfølgelse, hvorunder Stefanus blev stenet ihjel af den jødiske folkemængde. Senere som kristen blev Paulus selv forfulgt af jøderne. Apostlenes Gerninger fortæller ligeledes, at den jødiske lydkonge Herodes Agrippa foretog en henrettelse af apostelen Jakob, Zebedæus' søn.

Der er ingen tvivl om, at den officielle jødedom var modstander af de kristne og ville dem til livs. For de kristnes tro på Jesus som Messias udgjorde en trussel mod jødedommen .

De første kristne. Supplerende materiale.

Det er dog først, da kristendommen kommer til Rom, at der er tale om større forfølgelser – og det til trods for, at Romerriget egentlig ikke havde nogen lov, der forbød andre religioner end den officielle romerske.

Roms brand og forfølgelser i det 1. århundrede

I juli år 64 udbrød der en omfattende brand i Rom. Rygterne ville vide, at det var kejser Nero (54-68) selv, der havde foranstaltet branden med det formål at skaffe plads til sine ambitiøse nybyggerier. Imidlertid lagde Nero skylden på andre – især de kristne. Og måske har de kristne i Rom selv bidraget til, at skylden ramte dem.

De første generationer af kristne levede i en sikker forventning om, at verdens ende og dommens dag var nært forestående. Og de har set den voldsomme brand som et sikkert tegn og jublende forkyndt, at nu ville Kristus komme igen.

En romersk historieskriver Tacitus (56-117) understreger, at de kristne blev gjort til syndebukke, men at de var uden skyld i branden. Under Neros forfølgelse af de kristne omkom Peter og Paulus, der på dette tidspunkt opholdte sig i Rom.

De kristne, som efterhånden udgjorde en ret så synlig gruppering i verdenshovedstaden, skilte sig også ud fra det øvrige samfund. De deltog ikke i de officielle fester, ofrede ikke til statens guder eller kejseren, gik ikke til skuespil og gladiatorkampene i amfiteatrene, men havde deres egne sammenkomster i det stille og i ly af natten.

Den næste større forfølgelse af de kristne, som vi kender til, fandt

De første kristne. Supplerende materiale.
sted i Lilleasien under Domitian (81-96). I Lilleasien nægtede de kristne at ofre til de officielle guder og kejseren i forbindelse med skattebetaling. Det sidste skrift i Det Nye Testamente, Johannes' Åbenbaring er netop skrevet for at bekæmpe kejserdyrkelsen og give de kristne mod og styrke under forfølgelserne.

Martyriet og forfølgelser i det 2. århundrede

Problemet med kejserdyrkelsen fortsatte. I år 111 skrev Plinius den Yngre, som var kejserlig sendebud til de romerske områder ved Sortehavet, om råd i forbindelse med kristne, der ikke ville ofre til kejserens billede. Plinius kan ikke finde noget egentligt strafbart i de kristnes adfærd. For overtro og sammenkomster, hvor man deler brød og vin var jo ikke strafbart. Men at afvise tilbuddet af kejseren og de officielle guder var på den anden side et problem. Kejser Trajan (98-117) råder sin udsending til ikke at opsøge eller forfølge de kristne, men kun at straffe åbenlys fornægtelse af Roms guder.

De kristnes tydelige afvisning af at beklæde offentlige embeder, at gøre soldatertjeneste, at nægte at være gladiatorer eller skuespillere førte ofte til, at myndighederne lokalt iværksatte forfølgelser. De kristne blev taget til fange, og såfremt de ikke afsvor deres tro, blev de kastet for de vilde dyr ved skuespillene i amfiteatrene eller på anden måde offentligt henrettet.

Herved opstod betegnelsen martyr, nemlig den, der villigt gav sit liv gennem lidelser for sin tros skyld. Beretninger om martyrier blev nu fortalt i menighederne. Ud af dem skilte sig ikke mindst beretningen om biskop Ignatius fra Antiokia, der i år 117 blev bragt til Rom og led martyrdøden i Colosseum. Ignatius udtrykte selv i sine breve en

De første kristne. Supplerende materiale.
længsel efter at bevise sin tros styrke gennem martyriet.

Perpetuas martyrium

Under kejser Septimius Severus (193-211) har vi en veldokumenteret beretning om forfølgelser af de kristne i Nordafrika, nærmere betegnet i Karthago. Kejseren havde udstedt en forordning om, at ingen i Romerriget måtte omvende sig til kristendommen eller jødedommen. Det drejede sig om at sikre statens velfærd og stabilitet.

De kristnes tro og adfærd bragte forholdet til guderne i fare. Derfor måtte de kristne bekæmpes. Vi ved, at der i Karthago rejstes en folkestemning mod de kristne som følge af Severus' forordning. En række kristne blev fængslet og dømt til døden i amfiteatret – heriblandt pigen Perpetua. Forestillingerne i amfiteatrene bestod af dyrkekampe og gladiator kampe, som blev givet af formuende embedsmænd eller kejseren selv. Man begyndte om formiddagen med dyrkekampe og fortsatte om eftermiddagen med gladiator kampe. Det var under dyrkekampene, at de dødsdømte blev henrettet.

Der findes en række optegnelser eller breve fra Perpetua. Hun sidder nu i Karthagos fængsel og venter på at komme i arenaen. Hendes lille barn er taget fra hende. Hendes far trygler hende forgæves om at fornægte sin tro og dermed redde sit liv. Hun skriver:

”Mens vi endnu var under varetægtsarrest ville min fader slå mig omkuld med ord. Af kærlighed til mig forsøgte han igen og igen at få mig til at falde. Så sagde jeg: 'Far, kan du se for eksempel den skål, der står der, et lille krus, eller hvad det nu er?' og han sagde:

De første kristne. Supplerende materiale.

'Ja'. Og jeg sagde til ham: 'Kan det kaldes for noget andet end det, det er?' – og han sagde: 'Nej'. – 'Jeg kan heller ikke sige, jeg er noget andet end det, jeg er. Jeg er kristen'... Så gik han bort og var slået, han og de overtalelseskunster, Djævelen havde sat i ham”.

Forfølgelserne kulminerer i det 3. århundrede

I midten af det 2. årh. foranstaltede kejser Decius (249-51) en systematisk forfølgelse af selve den kristne kirke. Han beordrede, at alle Romerrigets indbyggere skulle tilbede de romerske guder. Nægtelse ville blive straffet med tortur, fængsel eller henrettelse.

Decius' forordning ramte kirken hårdt. Mange faldt fra, mens andre med beundringsværdig styrke fastholdt deres kristne tro og holdning. Roms biskop (pave), Fabian og den store lærde teolog i Aleksandria, Origenes mistede livet som følge af tortur.

Under kejser Valerian (253-60) fortsatte terroren mod de kristne. Nu var det ikke mindst kirkens gejstlige, der kom i søgelyset. De blev tvunget til at bekende de romerske guder og forbyde de kristne at afholde gudstjenester. Igen blev en række kendte kristne teologer og forfattere ofre, blandt andet den nordafrikanske biskop, Cyprian og Roms biskop (pave) Xystus og alle hans præster.

Forfølgelserne i Romerriget kulminerede under kejser Diokletian (285-305). Denne kejser havde ellers været tolerant indstillet over for kirken, men af ukendte årsager vendte hans politik totalt. Fra 299 udstedte han en række forordninger, som udløste de hidtil værste forfølgelser af de kristne.

De kristnes forsamlingsbygninger blev revet ned, deres

De første kristne. Supplerende materiale.
ejendomme blev konfiskeret. Afholdelse af gudstjenester blev
forbudt, og de kristne blev frataget deres embeder såvel i hæren
som i den offentlige administration og tvunget til at ofre til guderne.
Modsatte de kristne sig disse forordninger, blev de dræbt.

Med kejser Konstantin den Stores (306-37) magtovertagelse i hele
Romerriget i 313 blev kristendommen tilladt og i praksis favoriseret.
Kristendommen blev fra da af den sejrende religion.

Kristne under islams herredømme

Med Muhammeds (570-632) forkyndelse i Mekka og Medina fulgte
dannelsen af islam som religion. Islam bredte sig hurtigt ud over
den arabiske halvø op i resten af Mellemøsten, samt Nordafrika.

Kristendommen blev nu af islams ledere mere og mere set som
den store konkurrent. Men der, hvor islam trængte frem i
Romerrigets kristne områder, gav man de kristne ret til at overgive
sig og give sig ind under muslimernes beskyttelse. Det vil sige, at
de kristne i første omgang fik religionsfrihed og ret til at følge deres
egen religiøse skikke.

Men grebet om de kristne områder blev alligevel strammet i løbet
af 700-tallet. De kristne i Mellemøsten og Nordafrika fik forbud mod
at bygge nye kirker, at bære kors og sælge vin. Kirker, som var
opført efter islams komme skulle rives ned og omdannes til
moskéer.

Hårdest gik det til i Arabien. Allerede den anden kalif eller
efterfølger for Muhammed, Umar drev både jøder og kristne væk
fra det arabiske område. Arabien skulle være en undtagelse fra de

De første kristne. Supplerende materiale.
Øvrige muslimske områder. Her måtte alene islam være religionen.

Og sådan forholder det sig også i dag. Det nuværende Saudi-Arabien viderefører forbuddet mod al anden gudsdyrkelse end den islamiske. Derfor er det totalt forbudt at opføre kirker i Arabien i dag. Islam bredte sig også i løbet af 700-tallet op i det kristne Spanien. Det siges, at de islamiske myndigheder kun nødtigt løftede sværdet mod de kristne. Omvendt søgte mange kristne spaniere martyriet.

Kristendommen under kommunismen

Ifølge den kommunistiske ideologi er kristendommen som al anden religion undertrykkende og dermed skadelig for samfundsudviklingen. Ved den kommunistiske revolution i Rusland i 1917 blev kirken da også angrebet og begrænset. Kirker blev lukket. Det blev umuligt for aktive kristne at være medlem af partiet og dermed gøre karriere inden for det kommunistiske samfunds rammer.

Under Stalins regeringstid (1922-53) blev det umuliggjort for den russiske kirke at forkynde offentligt. præsteseminarier blev lukket og talrige præster blev enten skudt eller sendt til Sibirien i fangelejre. Mange biskopper flygtede til udlandet. Samtidig prøvede kirkens ledelse under patriark Tikhon at opretholde loyalitet over for det kommunistiske styre.

Forfølgelsen af kirken mildnedes imidlertid under Anden Verdenskrig, da man havde brug for alle nationale kræfter i kampen mod Tyskland. Stalins efterfølger Krustjov (1956-64) indledte imidlertid en ny antikirkelig kampagne, som især gik ud

De første kristne. Supplerende materiale.
over de protestantiske kirker i Rusland. Tilsvarende blev kirken i
Østtyskland udsat for chikane og begrænsninger. Med
Sovjetunionens fald fik kirken igen sin frihed og har nu en ikke
ubetydelig politisk indflydelse.

Ved siden af livet og andre fortællinger

Ved siden af livet - og andre fortællinger

Nyskrevne fortællinger,
digte og noveller af dan-
ske forfattere.

Humoren får lov til at
kalde smilet frem og alvo-
ren sætter livet i perspek-
tiv. Der er både den lette
genre og der noget, som
må læses flere gange, før
det åbner sig.

Mød personer og situa-
tioner, der giver lys over
livet i hverdag og fest.

5. samling

Lohses Forlag

Guden med æselører

Britta Jørgensen

Hos de første kristne i Rom

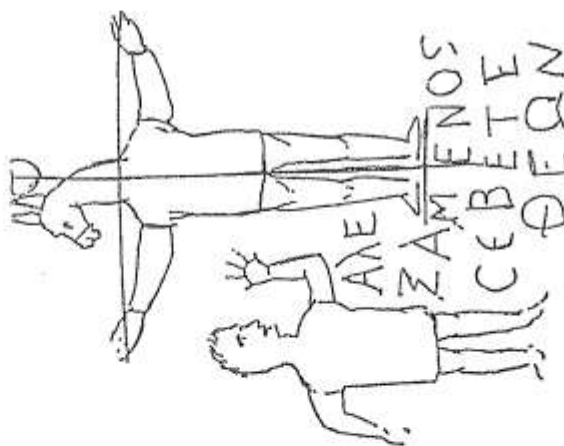
»Alexamenos tilbeder sin Gud.« Drengene fra pageskolen pegede på tegningen på skolemuren og lo.
»Det var fint fundet på.«

Det syntes Alexamenos imidlertid ikke, da han skyndte sig bort fra skolen og småløbende begav sig ud ad den snukke, stenlagte vej, knuget af sorg.

For en time siden var hans verden styrtet i grus. Han var blevet kaldt hen til pageskolens leder og havde fået at vide, at han ikke skulle komme mere. Han fik ingen forklaring, men han vidste godt hvorfor. Et par dage tidligere var nogle soldater kommet til hans hjem for at arrestere hans far. Faderen var blevet anklaget for statsfjendtlig virksomhed, fordi han havde nægtet at tilbede kejseren som en gud. Kejseren havde længe været irriteret på de kristne, som ikke ville tilbede ham og deltage i hans krigsførelse, og da han tabte krigen mod dacerne, gav han de kristne skylden for sit nederlag og begyndte at forfølge dem. Nu var turen kommet til Alexamenos' familie. Heldigvis var hans far blevet advaret og kommet væk i tide.

Det var imidlertid kommet skolens ledelse for øre, at Alexamenos' far ikke ville adlyde kejseren, og en sådan mands søn kunne ikke gå i de kejserlige skoler.

Alexamenos' skolekammerater vidste det også, og derfor havde de lavet tegningen på muren. De havde oven i købet ridset den ind i murværket, så den kunne ses til evig tid. Tegningen forestillede en dreng, som bad til en mand på et kors. Manden på korset havde de forsynet med æselører, og ved siden af havde de skrevet på græsk: *Alexamenos tilbeder sin gud.*

Spotte-krucifikset findes indridset på væggen i pagernes skolelokale i kejserpaladset på Palatinerhøjen i Rom. Teksten lyder: »Alexamenos tilbeder sin gud.«

Alexamenos spekulerede på, om også hans ven, Janus, havde været med til at lave tegningen, for han vidste, at Janus' familie hørte til inderkredsen i kejserpaladset, og at de afgjort ikke bifaldt de kristnes tro, men da Alexamenos var uden for kammeraternes synsvidde, mærkede han en hånd på sin skulder. Det var Janus. »Jeg vil bare sige, at du stadig kan regne med mig. Jeg er din ven, og jeg skal nok finde en løsning.«

Så var han væk, og Alexamenos fortsatte ud ad vejen mod gravpladsen – de underjordiske katakomber. Der havde de kristne deres skjulested, og her kunne Alexamenos møde sin far.

De kristne havde skjult indgangen godt, men Alexamenos vidste, hvor den var. Han vidste også, at han skulle være forsigtig. Det ville være livsfarligt, hvis indgangen blev opdaget.

Uset sneg han sig derhen, og da han stak hovedet ind ad åbningen, hørte han straks en mand spørge: »Kodeordet?«

Med rystende stemme fik Alexamenos fremstammet: »Ichtys.«

Det var første gang, han skulle prøve at bruge det mærkelige ord, som de kristne kendte hinanden på. Ordet betød »fisk«, og på græsk dannede de enkelte bogstaver forbogstaverne i navnet »Jesus Kristus Guds Søn Frelseren«.

»Ichtys«, sagde han igen, denne gang med større frimodighed end før.

Nu gik Alexamenos ind i en af de lange, mørke gange. Gangen var svagt oplyst af olielamper, så han kunne se lidt af de særegne omgivelser. Han lagde særligt mærke til de mange huller i væggene. Mange

af dem var forsynet med et navn. Det var de kristnes grave. Der var allerede mange, for menigheden havde været aktiv i en del år og voksede dag for dag trods de hyppige forfølgelser.

På væggene var der også en del forskellige tegnninger og symboler. Han standsede op foran en ganske lille tegning. Det var en fisk. Han havde fundet de kristnes skjulested, og et øjeblik efter lå han i sin fars arme.

»Det er godt at se dig, min dreng, men hvorfor kommer du dig herved? Du burde være hjemme hos mor.«

Nu kunne Alexamenos ikke beherske sig længere. Han gav sig til at græde voldsomt, og med sin fars arm om skulderen begyndte han at berette om dagens begivenheder – at han var blevet smidt ud af skolen og om tegningen af guden med æselører. Det var en hån mod Jesus, syntes han, og en hån mod ham selv, hans familie og venner.

Hans far satte sig og trak ham ned ved siden af sig.

»Jeg forstår godt, du er ked af det, men jeg er bange for, at både du og alle vi andre kommer til at opleve værre ting i den kommende tid. Det, der sker nu, minder temmelig meget om de ting, der skete her i byen, da jeg var ung.«

Som du ved, flyttede mine forældre hertil fra Makedonien, da jeg var ganske lille, og vi blev vel modtaget, for vi var jo romerske borgere. Som du ved, nyder vi stadig den frie, romerske borgers privilegier, blot vi følger landets love og kejserens forordninger. Men vores familie er en kristen familie, og da jeg var på din alder, havde vi også en kejser, der krævede, at alle hans undersåtter skulle tilbede ham som gud. Det ville mine forældre og de andre kristne naturligvis ik-

ke. Så fik kejseren sine folk til at stikke ild på byen og anklagede derefter de kristne for at have gjort det.

På den tid boede apostlen Peter her, og han var en af de første kristne, der blev taget til fange. Han blev anklaget for at være hovedmand for ildspåttelserne og dømt til at korsfæstes. Flere af de andre kom til at dø på samme måde, men kejseren fik ikke bugt med os, og de kristnes mod fik mange til at slutte sig til menigheden.

Derfor må vi ikke fortvivle, Alexamenos, men holde ud. Det bliver hårdt, og ikke alle vil overleve, men bagefter tror jeg, at der vil være flere, der er for os, end der nu er imod os.

Nu må du se at komme hjem til mor, men tag hende med herud i morgen. Det er trods alt nok det sikreste sted, selv om her er noget ubekvemt. Vær forsigtig og undgå at vække opsigt. Lad, som om I skal besøge onkel ude på landet. Du kan tage hen og låne hans æsel, når du går herfra.«

Alexamenos brød hurtigt op og begav sig ud til morbroderens gård, som lå en halv times gang uden for byen. Heldigvis spurgte morbror ikke om noget, men lånte blot Alexamenos æslet. Drengen skyndte sig at ride hjem, inden det blev mørkt.

Alexamenos' mor var ikke glad for den besked, han kom hjem med, men hun fik da samlet nogle af deres ejendele sammen, og den næste dag begav de sig af sted. Moderen red på æslet, og drengen gik ved siden af. Således gled de naturligt ind i den myldrende trafik på Via Appia. Undervejs holdt de hvil ved en kilde, så både menneskene og dyret kunne få lidt at drikke.

Pludselig lagde Alexamenos mærke til, at æslet stod og drejede ørerne efter de lyde, det hørte, og han kom til at tænke på tegningen af guden med æselører.

Hvorfor forekom æsler egentlig så latterlige? Sådan havde Alexamenos ikke oplevet det i dag. Æslet havde trofast og samvittighedsfuldt båret først ham selv og siden hans mor og bagagen uden mange pauser undervejs. Hvis de ikke havde haft æslet, ville turen have været uoverkommelig for hans mor.

Omsider var de fremme og blev vel modtaget i kaktomberne. Derpå afleverede Alexamenos æslet hos morbror og gik ud til gravene, som nu var blevet hans hjem.

Påskén nærmede sig, og et rygte var nået den underjordiske menighed, at deres fængslede broder, Cornelius, ville blive benådet i nærmeste fremtid. De kristne glædede sig og takkede Gud. Men den aften, hvor de samledes for at bryde brødet, kom der bud fra Martinerfængslet, at Cornelius i stedet skulle optræde som gladiator i Colosseum, dagen før de kristne skulle fejre opstandelsen.

Den lille, forfulgte flok samledes og bad. De bad for Cornelius, at hans tro ikke måtte glippe, og de bad til deres Herre, at han ville stå Cornelius bi, når han skulle kæmpe mod vilddyrerne.

Alexamenos kunne vældig godt tænke sig at komme ind til byen den dag, og da de kristne i hulerne stod, at han trængte til at komme ud og opleve noget, gav de ham lov. Han var jo kun en dreng og ville næppe vække opsigt. Inden han gik af sted, lyste menighedens ældste velsignelsen over ham og bad ham være forsigtig.

Atter begav Alexamenos sig på vej, og snart efter lå storbyen med alle sine smukke og imponerende bygninger for hans fødder.

Han gik op til Titusbuen, en af den nuværende kejseres bygninger til minde om hans forgængers sejr over landet Palæstina. Heroppefra havde Alexamenos et godt udsyn over den store by.

På den ene side lå Palatinerhøjen, hvor kejserens palads befandt sig, og hvor Alexamenos havde gået i skole indtil for et par uger siden. Der var den store væddeløbsbane med de halsbrækkende væddeløb, der ofte kostede både hest og rytter livet, men folk kunne lide, at det gik voldsomt til.

Han så Forum ligge foran sig med sit væld af templer, han så de mange teatre og fine borgeres huse, men først og fremmest betragtede han det nye teater, det kæmpemæssige Colosseum. Det var her, Cornelius om få timer skulle kæmpe mod de vilde dyr. Alexamenos kendte Colosseum godt, for på vej hjem fra skole var han ofte gået derhen i håb om, at han en dag kunne komme indenfor og se, hvordan bygningen var indrettet. Han havde fundet ud af, at de folk, der arbejdede i teateret, gerne ville fortælle, og en dag havde han fået lov at komme indenfor.

Betaget havde Alexamenos stået i den cirkelrunde arena og studeret alle detaljerne. Teateret havde mange etager med tilskuerpladser hele vejen rundt, og øverst oppe var der en søjlegang, bag hvilken væggen var særlig rigt udsmykket. Under kampene kunne der spændes en presenning over en del af åbningen og beskytte tilskuerne mod sol og regn.

Neden under scenen var der en helt lille by. Der var rum til gladiatorerne, bure til dyrene og en lang

række lokaler til andre formål. Der var også et sundt hejsestystem, som løftede dyrene op i arenaen til gladiatoren.

Det var virkelig en imponerende bygning.

Alexamenos havde været indenfor i Colosseum flere gange siden, og han var sikker på, at det også nok skulle lykkes i dag. Han måtte se, hvordan det gik Cornelius.

Pludselig mærkede han, at der stod nogen ved siden af ham. Han fór sammen, men opdagede så til sin glæde og lettelse, at det var Janus.

»Hvor er jeg glad for at se dig!« udbrød Alexamenos oprigtigt. »men skulle du ikke være i skole lige nu?«

»Jeg tør ikke,« svarede Janus, »de er efter mig. Jeg tør heller ikke gå hjem, for min far og mor har også opdaget det, og jeg stoler ikke på dem.«

»Hvad har de opdaget?« Alexamenos var meget nysgerrig.

Janus svarede ikke, men tegnede i støvet med sin sandal.

Han tegnede en fisk.

»Gå med mig,« sagde Alexamenos stille, »jeg kender et sted. Men først skal vi over i Colosseum. En af vore skal kæmpe mod et vildt dyr i eftermiddag. Det er derfor, jeg er her.«

Ganske som forventet slap drengene ind i Colosseum. Forestillingen var allerede i gang, og de uddannede gladiatører kæmpede voldsomt med de vilde dyr. De kampe, som drengene overværede, vandt gladiatorerne. De døde dyr blev båret ud og de sejrende mænd hængt. Folkets hyldelse var overvældende, for

den ene af mændene havde nu vundet så mange gange, at han kunne spise på byens regning det næste år.

Nu kom Cornelius ind. Han havde ikke gladiatorernes sejrssikre holdning, men han virkede rolig og fattet. Løven kom også ind, og kampen tog sin begyndelse.

Det var en ulige kamp. Cornelius havde et håndvåben, men da han aldrig tidligere havde båret våben, vidste han knap, hvordan det skulle bruges. Løven kunne lugte mennesker, og det varede ikke mange sekunder, før dyret havde slået Cornelius til jorden med sin pote.

Da råbte Cornelius med høj røst, så det rungede i den store bygnings mure: »Jesus.« Blot dette ene ord. Så var vildedyret over ham.

Alexamenos klarede ikke at se mere. Han skyndte sig ud af teateret, og med hovedet støttet mod det gule murværk begyndte han at kaste op.

Det var det værste, han havde oplevet, og han ville aldrig glemme Cornelius' råb.

Janus var fulgt med ham ud og så medfølende på sin ven.

»Nu har du set, hvordan det går os. Tør du stadig tegne en fisk og være en af os?« råbte Alexamenos fortvivlet lige op i Janus' ansigt.

»Jai!« sagde Janus fast. »Nu har jeg set en mand gå i døden med Jesu navn på sine læber, så nu er der ikke længere nogen tvivl hos mig. Jeg vil følge ham!«

De to drenge sagde ikke meget til hinanden, da de gik ud til katakomberne. Her forklarede Alexamenos situationen, og Janus fik lov at blive sammen med de kristne.

Britta Jørgensen

Drengene fortalte også om Cornelius' død, og menigheden sørgede over tabet af deres broder. Men allerede næste morgen havde den lille, forfulgte skare fundet jubeltonen frem igen.

Det var påskemorgen.

Alle samledes før dag gry i det største af rummene, hvor de plejede at holde gudstjeneste. De sad stille i mørket og ventede, til dørvogteren meldte, at solen var ved at stå op. Så kom menighedens ældste ind i rummet og råbte:

»Kristus er opstanden!«

Og de forsamlende svarede som med én mund:

»Ja, han er sandelig opstanden!«

Den ældste fortsatte: »Denne påskemorgen vil vi først mindes vores broder Cornelius. I dag fejrer han opstandelsen sammen med vor Herre Jesus Kristus. Han har været os en kær broder og et stærkt vidne. Og lad os så synge den hymne, som han engang begyndte på, og som vi i fællesskab har fuldført for at tilbede den treenige Gud.

Den gamle mand begyndte at synge, og hele menigheden faldt straks ind:

Aleneste Gud i Himmerig

ske lov og pris for sin nåde,

som han har os skænket faderlig,

at fri os fra syndens vådel

På jorden er kommen stor fryd og fred,

vi mennesker må vel glædes ved

Guds yndest og gode vilje.

Sangen var stærk og rungede i de lange gange.

De to drenge lyttede intenst. Hvordan kunne de dog synge sådan, når deres ven og broder netop var

Gudon med æselører

blevet dræbt på så grusom en måde, og når de selv måtte leve i skjul i deres grave, fordi de blev forfulgt af en gal kejser?

Men de kristne fortsatte deres sang:

Vi love, vi prise og takke dig,

al æren skal dig tilhøre,

o Herre, Gud Fader i Himmerig,

for kærlighed, du os mon gøre!

Du alle ting har i vold og magt,

det alt må frem, som er din agt,

thi frygte vi ingen fare.

Da forstod Alexamenos med ét, at den forfulgte menighed kun kunne synge sådan, fordi de kendte Gudon med æselører, som bar både dem selv og deres byrder.

For Janus var det nyt at være til gudstjeneste, men han var ikke i tvivl, da han sammen med sine forfulgte brødre og søstre faldt på knæ for at tilbede den opstandne. Han ville følge Jesus.

Augustin (354-430)

Jesper Fodgaard |

Augustin blev den vigtigste kirkefader i oldkirken, og hans betydning for kristendommen og hele den vestlige civilisation kan næppe overvurderes

Da de unge forældre Monica og Patricius tog imod deres nyfødte dreng og gav ham navnet Aurelius Augustin, kunne de ikke gøre sig nogen forestilling om, hvilken betydning dette lille barn ville få for hele den vestlige kristenhed og civilisation.

Drengen voksede op og blev en af de mest betydningsfulde kirkeledere i kristendommens historie og samtidig en af den vestlige kulturs mest læste og omdebatterede forfattere. Nogle mener sågar, at han blev den næstmest betydningsfulde person i den vesteuropæiske civilisations historie -kun overgået af Jesus Kristus.

Augustin kom til verden i år 354 e.Kr. i Thagaste, en lille, ubetydelig by i Nordafrika. Som ung vendte han med afsky ryggen til den kristendom, som moderen havde forsøgt at give videre til sin søn, og han rejste til den afrikanske storby Karthago for at begynde en lovende karriere som retoriker.

Snart rejste han videre til imperiets hovedstad, Rom, og efterlod sin grædende og bedende mor på det afrikanske kontinent. Året efter flyttede Augustin til Milano, hvor han var blevet tilbudt en stilling som professor i klassisk retorik. En stilling der også medførte tætte

De første kristne. Supplerende materiale.
kontakter til kejserens hof og en privilegeret status i samfundet.

Som 30-årig var han i gang med en karriere, der kunne gøre de fleste ambitiøse unge mænd grønne af misundelse, men Augustins indre var i oprør. Han havde i ni år været tilhænger af en gnostisk sekt og indså nu, at hans intense åndelige søgen var endt i en blindgyde, og at han ikke selv kunne finde vejen videre.

I denne kritiske tid stiftede Augustin bekendtskab med biskoppen i Milano, Ambrosius, der havde ry som en af tidens bedste prædikanter og samtidig var en markant og from leder af en stærkt voksende kristen kirke i byen. Ambrosius viste Augustin vejen til kristendommen, men han måtte gå den selv og kastedes ud i en dramatisk indre kamp mellem længslen efter Gud og det kødelige begær.

I en berømt skildring af sin omvendelse beretter Augustin, hvordan han i lang tid forsøgte at overgive sig til Kristus, men til sidst resignerede og kastede sig grædende under et træ i haven, hvor han befandt sig. Pludselig hørte han en barnestemme fra haven ved siden af, der igen og igen sang: "Tag og læs, tag og læs".

Med hamrende hjerte gik Augustin hen til et bord, hvor nogle af Paulus' breve lå opslået og kastede sine øjne på Romerbrevet 13,13-14:

Lad os leve sømmeligt, som det hører dagen til, ikke i svir og druk, ikke løstagtigt og ud-svævende, ikke i kiv og misundelse, men iklæd jer Herren Jesus Kristus, og vær ikke optaget af det kødelige, så det vækker begær.

Så var kampen overstået. Som 32-årig blev Augustin en kristen, og han trak sig tilbage fra sine officielle pligter for at hellige sig bøn,

De første kristne. Supplerende materiale.

læsning og fordybelse i den kristne tro. Kort tid efter begyndte han det forfatterskab, som skulle blive et af den vestlige histories mest banebrydende bidrag til både civilisation og kristendom.

-Augustin er om nogen den vestlige kirkes fader. Både Thomas Aquinas og Lu-ther vil sige, at de står i gæld til Augustin. Han har bidraget uerstatteligt til den kristne tænkning, fastslår Niels Grønkjær, der er dr.theol. på en afhandling om Augustin, valgmenighedspræst i Vartov og en af Danmarks store kendere af Augustins forfatterskab.

Augustin har ikke kun haft betydning for den kristne kirkes og teologernes historie.

-Augustins tænkemåde er sunket ned i mange andre former for tænkning siden. Der er ikke mange tankeformer, som ikke er påvirket af Augustin, understreger Niels Grønkjær, der selv har et dobbelt forhold til den store kirkefader -både kærligt og kritisk.

Niels Grønkjær fremhæver en række civilisationsgevinster, som er udsprunget af Augustins forfatterskab. Han er blandt andet blevet udråbt til at være den første, der tænkte tidsligt om mennesket, og som den, der har opfundet den moderne, historiske bevidsthed: at verden har en historie med en begyndelse og en slutning.

Niels Grønkjær mener dog, at Augustins største fortjeneste er hans formulering af treenighedslæren.

-Augustins lære om tre-enigheden må stadig være forpligtende for os i dag. Det er helt centralt for en nutidig kristendomsforståelse, at Gud er relation, vurderer han.

Augustin er kendt for at have formuleret den kristne lære om

De første kristne. Supplerende materiale.

arvesynd, som blandt andet Luther viderefører i nogle af sine

skrifter. Arvesynd betyder, at mennesket har arvet en skyld fra

Adam og Eva, som har gjort synden til en medfødt tilbøjelighed hos

alle mennesker. For Niels Grønkjær er det en del af det negative

arvegods fra den store kirkefader.

-En central pointe i arvesyndslæren er, at menneskets syndighed

overføres ved den seksuelle akt. I det hele taget handler det meget

om sex. Augustin blev en sur, gammel mand, der ikke kunne

glemme, hvor meget han begærede som ung, selvom han dog hele

tiden fastholder, at mennesket er skabt grundlæggende godt.

Mange har lidt og er blevet forgiftet, fordi de er blevet mødt med

læren om arvesynden. Det har kastet mørke ind i menneskers liv,

mener Niels Grønkjær.

Debatten om arvesynden viser, at der blandt Augustin-kendere

findes mange forskellige fortolkninger og holdninger til ham. En

anden vurdering af Augustins lære om netop arvesynden har

Augustin-eksperten Bent Dalsgaard Larsen, dr.phil. og dr.theol. og

tidligere docent i klassisk filologi ved Aarhus Universitet, der har

oversat Augustin til dansk.

-Arvesynd er et uheldigt udtryk, og det bruges sjældent af

Augustin. Hans egne ord er "synden fra oprindelsen". Med det

mener han den synd, der ligger i menneskets urgrund. Den synd

er, at mennesket sætter sig selv på førstepladsen i stedet for Gud,

og det springende punkt er, at mennesket er faldet så dybt i sin

natur, at det er ude af stand til selv at rejse sig. Det er noget helt

centralt og uundgåeligt ved den kristne tro, siger Bent Dalsgaard

Larsen, der tager udgangspunkt i Augustins omvendelseshistorie,

når han skal forstå den store kirkefader.

-Han viser en meget personlig vej til kristendommen. Den indre vej

De første kristne. Supplerende materiale.
er nøglen til at forstå hele hans teologiske forfatterskab, og det er ikke noget subjektivistisk eller psykologisk, men en objektiv virkelighed, som finder sted i kirken. Kirken er for Augustin det tydeligste tegn på Guds nærvær i historien. Her får mennesket en forsmag på Guds verden, forklarer Bent Dalsgaard Larsen.

En anden af Augustins fortjenester er, at han sammenfatter forholdet mellem tro og gerninger, et tema, som har haft enorm betydning for den kristne kirke.

-Augustin fastholder, at Gud er den, der suverænt retfærdiggør. I dette og en række andre spørgsmål er Augustin med til at forme vores tid, siger Bent Dalsgaard Larsen.

Også den svenske forfatter og pinsepræst Peter Halldorf mener, at Augustin stadig spiller en stor rolle i moderne menneskers bevidsthed.

-Han hjælper os ikke bare til at forstå vores historie. Vi kommer også til at forstå os selv bedre ved at læse Augustin. Hans opbrud fra materialisme, skepticisme og hedonisme kunne være et moderne menneskes historie. Hans længsel og rastløshed er det nutidige menneskes søgen. Hans optagethed af den åndelige virkelighed er det postmoderne menneskes. Hans jagen efter lykken er vort livs historie, skriver han i bogen "Det fædrene ophav -historien om 21 kirkefædre".

Nogle år efter sin omvendelse blev Augustin biskop i byen Hippo i Nordafrika, og hans liv blev præget af en række hårde kampe både internt i kirken og udadtil i den politiske verden. Som gammel mand måtte han se Romerriget gå til grunde og Nordafrikas kirker hærget af plyndrende folkeskarer. Han døde et år før, også Hippo blev

De første kristne. Supplerende materiale.
indtaget og sat i brand.

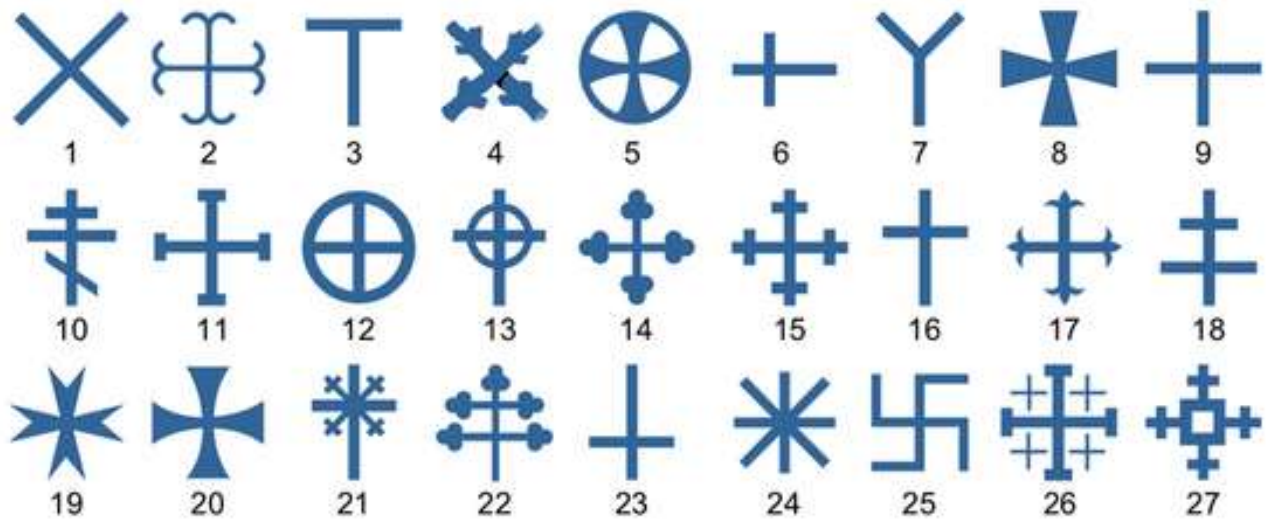
Augustins vigtigste værker:

- Bekendelser (Confessiones)
- Om Guds Stad (De civitate Dei)
- Om treenigheden (De trinitate)

Tre berømte Augustin-citater:

- "Hvad er tiden? Når man ikke kræver svar af mig, ved jeg det; men hvis jeg ønsker at forklare det for en, der spørger mig derom, ved jeg det ikke."
- "Den, der ikke har kirken som mor, har ikke Gud som far."
- "Det er bedre at have elsket og mistet end slet ikke at have elsket."

De første kristne. Supplerende materiale.

1 andreaskors 2 ankerkors 3 antoniuskors 4 burgundisk kors 5 cirkelkors (indvielses kors)
6 filipskors 7 gaffelkors

8 georgskors 9 græsk kors 10 græsk-russisk kors 11 hammer-(krykke-)kors 12 hjulkors 13
ringkors (keltisk kors)

14 kløverbladskors 15 korset kors 16 latinsk kors 17 liljekors 18 lorrainekors 19 malteser-
(johanni ter-)kors 20 mantovakors

21 palæstinakors 22 patriarkalkors (variant) 23 peterskors 24 solkors 25 svastika
(hagekors) 26 jerusalemskors

27 kvadratkors.